

Iris van Herpen ziet zichzelf niet alleen als couturier, maar ook als uitvinder. Op deze foto draagt ze een jurk uit haar eerste prêt-à-portercollectie.

‘Ik breng mensen graag in verwarring’

Iris van Herpen is meer uitvinder dan modeontwerper. Ze mixt naald en draad met 3D-technieken. ‘Haute couture is aan vernieuwing toe.’ *Tekst Karin Kuijpers, fotografie Koos Breukel*

Op de deur van haar atelier in een oud pakhuis aan het IJ hangt een A4'tje met in grote letters STRIKIJZER! erop. Iris van Herpen is als de dood voor brand, want een groot deel van haar archief hangt er in vier volgepropte vertrekken. 'Gelukkig heb ik van elke collectie een paar belangrijke stukken opgeslagen, maar toch... Ik ben nog wel aan het kijken waar ik mijn archief kan onderbrengen. Opslagplaatsen vertrouw ik niet. Het zou eerder een museum moeten zijn, zo'n instituut is het best beveiligd.'

In haar atelier is een twintigtal vrouwen op poppen aan het werk met jurken voor haar eerste prêt-à-portercollectie. Er heerst rust. In een kleine kamer trekt Iris zich terug. Als iemand komt vragen om briefpapier, zegt ze: 'Nu even niet. Ik ben bezig.' Concentratie.

Ze is pas 29, maar al niet meer weg te denken uit de frontlinie van de internationale mode- en kunstwereld. Ze begon met naald en draad, maar dat is haar uitdaging niet meer. De afgelopen jaren baarde ze opzien met haar sculpturale kledingstukken gemaakt van baleinen van kinderparaplutjes, met 3D-prints, lasertechnieken en hogedrukpistolen.

Bleu meisje

Zes jaar geleden debuteerde Iris van Herpen op de Amsterdam Fashion Week, een jaar na haar afstuderen aan de Arnhemse Hogeschool voor de Kunsten ArtEZ. Een blauw meisje, het haar voor haar hoofd, alsof ze er niet mocht zijn. Bleek uiterlijk, gracieus in haar bewegingen dankzij haar jarenlange oefening in ballet ('mijn moeder was balletlerares'). Niet bepaald een mode-ego dat met haar persoonlijkheid de modewereld zou veroveren. Afkomstig

Jurk uit de collectie Refinery Smoke, uit 2008. Van metaaldraden creëerde Van Herpen een ultrazacht en plooibaar materiaal, dat het dubbele karakter van rook verbeeldt: mooi, maar giftig.

uit Wamel, in het Land van Maas en Waal, waar ze opgroeide met het buitenleven. Ze leerde er kijken, horen, voelen in rust.

Nu is het haar strak naar achteren gebonden, de rug gerecht, de blik open. Ze heeft al 28 tentoonstellingen op haar naam staan, zes prijzen op zak, waaronder drie Dutch Fashion Awards, en lijkt nu op een nieuw hoogtepunt te zijn beland. Ze ontwerpt de kostuums voor het New York City Ballet. Voor choreograaf Benjamin Millepied, die ook de choreografie voor de film *Black Swan* verzorgde en binnenkort directeur wordt van de Opéra in Parijs. Haar solotentoonstelling, die in het Groninger Museum te zien was, vertrekt naar de Verenigde Staten.

En ze is gevraagd als gasthoofdredacteur van A-magazine, waarin de wereld rond een modeontwerper wordt neergezet. Hoedenontwerper Stephen Jones, Givenchy's Riccardo Tisci en ontwerper Yohji Yamamoto gingen haar voor. 'Eindelijk een podium waar ik mijn werk kan uitleggen. Mijn werk roept veel vragen op. Ik kan niet verwachten dat iedereen snapt waar ik mee bezig ben. Een show gaat zo snel en de uitleg moet je in vijf behapbare regels samenvatten. Daar zie je eigenlijk niks. Dus die tweehonderd pagina's ga ik vooral met tekst vullen.'

Van Herpen betreedt bepaald niet de gangbare paden van de mode, waarin ontwerpers doorgaans teruggrijpen op de geschiedenis. Zij heeft een nieuwe vorm van handwerk uitgevon-

FOTO: BART OOMES, NO 6 STUDIOS/GRONINGER MUSEUM

'Mijn werk roept veel vragen op. Ik kan niet verwachten dat iedereen snapt waar ik mee bezig ben'

1984-nu

Van de hogeschool en de eerste stage tot een eigen prêt-à-portercollectie.

Iris van Herpen wordt in 1984 geboren in Wamel. In 2004 loopt ze stage bij Alexander McQueen. Ze studeert in 2006 af aan de Hogeschool voor de Kunsten in Arnhem, ArtEZ, met de collectie Machine Jewellery. In 2007 debuteert Van Herpen op de Amsterdam Fashion Week (foto rechts).

Januari 2008: collectie *Chemical Crows*, geïnspireerd op een troep kraaien die rond haar studio vliegt. Van de baleinen van zeventien kinderparaplutjes maakt ze sculpturale gouden jurken.

FOTO: BART OOMES, NO 6 STUDIOS

Juli 2008: in de collectie *Refinery Smoke* speelt Van Herpen met het thema industriële rook, giftig en mooi om te zien.

Januari 2009: voor de collectie *Mummification* is de macabere schoonheid van oude Egyptische mummies haar inspiratie.

Juli 2009: eerste show tijdens Londen Fashion Week, genaamd *Radiation Invasion*. Van Herpen toont met jurken met opgelegde vouwen de onzichtbare elektromagnetische straling die om ons heen hangt.

September 2009: *Lady Gaga* draagt een leren jas en goudkleurig korset van Iris van Herpen.

Van Herpen naast een jurk uit de collectie *Micro* (2012), geïnspireerd op microscoopbeelden van micro-organismen.

den. De basis van haute couture, met de hand en op maat gemaakte kleding, combineert ze met nieuwe materialen die ze ontwikkelt met een klein groepje wetenschappers, biologen en architecten: Neri Oxman van het Massachusetts Institute of Technology, Rachel Armstrong van AVATAR (Advanced Virtual and Technological Architectural Research) van de Universiteit van Greenwich in Londen en architect Philip Beesley, die veel werkt met CERN, het Europese instituut voor nucleair onderzoek.

Van Herpen: 'Philip is echt een vriend geworden. We inspireren elkaar en dagen elkaar uit. Afen toe komt dat tot iets concreets als een jurk, maar dat is helemaal niet het doel. Hij werkt ook aan een van de grootste wetenschappelijke experimenten ooit. In een ondergrondse tunnel schieten ze met heel kleine deeltjes om allerlei zaken te onderzoeken die een grote impact op de toekomst zullen hebben. Hij zit zóvoor aan in de wetenschap. Het is voor mij snoepgoed dat ik met dit soort mensen contact heb.'

Materialen zonder naam

Van Herpen wil zichzelf niet beperken tot het ritme van de mode. 'Alleen maar denken "wat ga ik doen voor mijn september- of januari-show" werkt voor mij verstikkend. Het laatste wat ik wil, is doorgaan met de dingen die ik kan. Ik ben graag in verwarring en ik schep graag verwarring. Dus wil ik tijd maken om onderzoek te doen. Nieuwe materialen ontwikkelen met Neri Oxman of kijken wat Philip Beesley met 3D-printers doet. Het zijn langetermijnprojecten waarmee ik echt stappen vooruit kan zetten.'

Met Beesley is ze bezig met nieuwe materialen waar geen rups of katoenplant meer aan te pas komt. Materialen waar nog geen naam voor bestaat, maar die in een 3D-printer worden gestopt en waar dan hopelijk een eigen Iris van Herpen-stof uit voortkomt.

Dit najaar hoopt ze haar eerste 3D-jasje te lanceren in haar prêt-à-portercollectie. Op haar

FOTO: MICHEL ZOETER

Jurk uit de haute-coutureshow *Wilderness Embodied* (2013). Voor deze

jurk heeft Van Herpen onder meer gebruikgemaakt van 3D-printtechnieken.

website wordt er via een webcam of een app op de mobiele telefoon een scan gemaakt van je lichaam, waarmee dan een op maat gemaakt jasje wordt uitgeprint.

Van Herpen: 'Het leuke ervan is dat ik dan een op maat gemaakt kledingstuk voor iemand kan maken zonder dat het haute couture is. Zonder naden, dat is de kracht van 3D. En ik wil af van massaproductie. De hele wereld is gewoon maar aan het produceren en meer dan de helft wordt elk seizoen weggegooid. De katoenindustrie is een van de meest vervuilende industrieën ter wereld. We zijn dus eigenlijk zo raar bezig in de mode. Ik hoop dat we met een techniek als

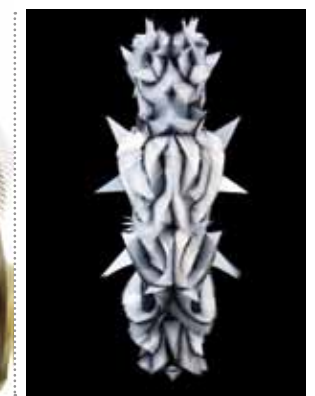
'Met een 3D-printer kan ik een op maat gemaakt kledingstuk voor iemand maken zonder dat het haute couture is'

Februari 2010: collectie *Synesthesia* over de gevoeligheid van het lichaam, met kledingstukken gemaakt van ragfijne franjes. Zangeres Björk draagt een stuk uit deze collectie op de cover van haar album *Biophilia*.

Januari 2011: eerste haute-coutureshow in Parijs. *Escapism* gaat over de leegte van digitale verslaving met jurken van kant en 3D-prints.

FOTO: BART OOMES/06 STUDIO'S

Juli 2011: toegelaten als lid van de Fédération de la Haute Couture in Parijs en presentatie van collectie *Capriole*, over het gevoel dat je hebt vlak voor en tijdens een parachutesprong.

FOTO: BART OOMES/06 STUDIO'S

FOTO: MARLEEN DANIELS / HOLLANDESE HOOGTE

eerste internationale show was in Londen, maar sinds 2011 showt ze in Parijs. 'Londen gaat meer om het neerzetten van een imago, in Parijs wordt het vernieuwende ambacht goed begrepen. De liefde voor mode voel ik daar heel erg. Mijn show Escapism, over de leegte van digitale verslaving, met jurken van 3D-prints, was aanleiding voor de Fédération de la Haute Couture me uit te nodigen als lid.'

Van Herpen was een loner. Alleen in haar atelier bezig met naald en draad. Tot het uiterste ging ze. Altijd maar dingen opnieuw doen, altijd dingen beter maken. Maar ze is minder perfectionistisch geworden, zegt ze. 'Perfectionisme kan ook belemmerend werken. Doordat ik nu mijn creatieve proces deel met andere mensen, kan ik beter loslaten. Ik ben opener geworden.'

Tijd voor het experiment

Met 29 mensen runt ze haar bedrijf in uitvindingen. Coutureshows, de samenwerking met onder meer het Nederlandse schoenenlabel United Nude, haar eerste prêt-à-portercollectie, die nu te koop is bij de Amsterdamse winkel Carmacoma; er gebeurt veel bij Iris van Herpen. Maar vóór alles wil ze tijd vrijmaken voor het experiment. 'In de mode staat heel veel stil, omdat het er zo snel aan toegaat. Mode rent langs veel veranderingen uit andere disciplines, omdat die nieuwe collectie binnen een maand in de winkel moet liggen. Er is gewoon geen tijd. Ik zit weliswaar ook in dat snelle ritme, maar ik hou mijn collecties klein, zodat ik daarbinnen wel het gevoel kan krijgen dat er vooruitgang is geboekt.'

Er gebeurt veel in het hoofd van Iris van Herpen. Reden voor haar om de spitzen weer aan te trekken. 'Ik heb twaalf jaar niet aan ballet gedaan, maar ik ga weer beginnen. Ik ben een stijve hark; ik zal eerst mijn enkels moeten trainen voordat ik mijn spitzen weer aan kan. Ik denk dat als ik weer ga balletten, er meer balans komt tussen lichaam en geest. Ballet kan misschien ook weer iets toevoegen aan mijn hoofd.'

3D-prints weer teruggaan naar het maken van dingen wanneer daarnaar wordt gevraagd. En het is toch gek dat we in 2013 nog steeds in kleding lopen die niet past omdat er internationaal één maattabel wordt gehanteerd? Je verliest daarmee zoveel verhoudingen van het lichaam. Mensen vinden het prima dat dingen niet passen, dat is toch best gek.'

Er is niet één moment geweest waarop het balletje in haar leven is gaan rollen, maar de stap naar Parijs ziet ze als een belangrijke. Haar

Van Herpen checkt de laatste details voor haar show Escapism

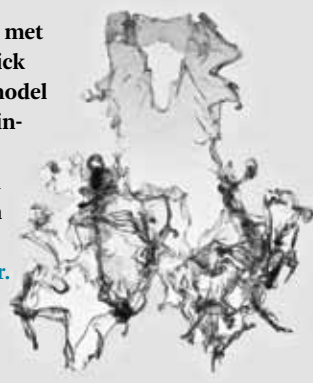
op de Parijse Haute Couture Week in januari 2011.

Januari 2012: collectie **Micro**, op basis van foto's van micro-organismen van Steve Gschmeissner (foto rechts).
Juli 2012: **Hybrid House**, geïnspireerd op de samenwerking met architect Philip Beesley.

FOTO: BART TOOMES, NO 6 STUDIOS

Maart 2013: met fotograaf Nick Knight en model Daphne Guinness maakt Van Herpen een jurk van **zwart en helder water**.

Juli 2013: haute-coutureshow **Wilderness Embodied**, over de wilde natuur. Tijdens de show zijn schoenen te zien die Van Herpen ontwikkelde met **United Nude**.

FOTO: MICHEL ZOETER

September 2013: lancering van eerste prêt-à-portercollectie, **Phy-tha-go-ras**.